

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 14 fil., a doua órá
12 fil., a treia órá 10 fil.

Tot ce privesce fóea,
şă se adreseze la •Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii•

în
Blaş.

Fóe bisericescă-politică.

Anul X.

Blaş 24 Novembre 1900.

Numérul 47.

Epistola enciclică a preasfinţitului Domnului nostru Leo Papa XIII.

Despre

Isus Christos Răscumpărătorul.

Venerabililor Fraţi Patriarhî, Primate, Archi-
episcopi, Episcopi şi celor alaltî Ordinari,
carî petrec în pace şi comuniune cu Scaunul
Apostolesc.

Leo PP. XIII.

Venerabilî Fraţi!

Mântuire şi binecuvîntare apostolăscă!

De şi căutând în viitoriu nu putem, să nu fim îngrijaţi, ba avem cause nu puţine şi nici uşore de a fi cuprinşi de temeri, de vreme ce atât în raporturile cele private, cât şi în cele publice există rele atât de multe şi așa de înrădăcinate: sfârşitul acesta al vécului totuşi din darul lui Dumnezeu pare a fi născut óre care sperare şi mângăiere. Nimenia să nu nutrească adevăc părerea, că reîmprospetarea gândului la bunurile sufletului şi trezirea rîvnei spre credinţa şi evlavia creştinăscă nu ar avé nici o importanţă pentru binele public: érá semne destul de învederate mărturisesc, că în timpul din urmă chiar virtuţile acestea la mulţi se trezesc din nou óri se întăresc. Căci étá în ciuda ademenirilor lumii şi în ciuda atâtor smintele, carî impresórá evlavia, totuşi la un singur cuvînt al Pontificelui s'au adunat de pretutindenia multimi dese la Roma la pragurile sfinţilor Apostoli, atât cetăţenî cât şi străinî deprind pe fată religia, şi avénd încredere în indulginţa, ce o a îmbiat biserica, folosesc mai cu rîvnă mijlócele, cu carî se dobîndesc mântuirea cea večnică. Şi cine să nu fie mişcat de evlavia acésta mai învăpăiată ca de obicei fată cu Mântuitorul némului omenesc, carea o véd toţi înaintea ochilor? Uşor putem socoti de vrednic de vremile cele mai bune ale creştinătăţii focul acesta al inimii atâtor miî de ómenî, carî de la răsăritul sórelui până la apus cu un gând şi cu o inimă salutá şi laudá numele lui Isus Christos. Şi o de ar urma după flăcările acestea așa zicénd isbucnitóre ale religiei strămoşesci un foc mare, şi de ar mişca pilda acésta escelentá a multora şi pe cei alaltî pe toţi! Căci de ce are timpul nostru lipsă așa de mare ca de aceea, ca în state să se înóescă pretutindenia caracterul creştinesc şi vechile virtuţi? Acela e rēul, că altî şi a nume fórté mulţi îşi astupă urechile, şi nu aud acelea, la carî îi îndemná o ast fel de înóire a evlaviei. Şi totuşi „de ar sci darul lui Dumnezeu“, de ar socoti, că nimica nu póte, să de mai rău, de cât a se fi lăpădat de Mântuitorul lumii, şi de a fi părăsit moravurile şi institutiunile creştinesci, a bună samă s'ar trezi şi ei, schimbându-şi calea ar grăbi, să scape de perirea sigură. — Érá acum a apéra pe pămînt şi a lărgi împărăţia Fiului lui Dumnezeu, şi a se sili prin împărtaşirea binefacerilor dumnezeesci,

ca ómenii să se mântuiescă, e slujba așa de mare şi așa de proprie a bisericii, cât în partea cea mai mare în lucrarea acésta îşi are temelul tótă auctoritatea şi puterea ei. Așa ni-se pare că noi până în ziua de astăzi spre acésta Ne-am silit din tóte puterile în administrarea cea atât de grea şi plină de grijî a Pontificatului; érá pentru voi, venerabili Fraţi, e a bună samă un lucru obi-cinuit, ba chiar de tóte zilele, ca gândurile şi grijile vóstre cele mai de frunte să le dedicaţi aceluia-şi lucru cu Noi. Dará amîndoi conform împrejurărilor timpului avem, să ne siliim spre lucruri mai mari, şi mai ales cu prilejul anului sfiut să propagăm mai tare cunoscinţa şi dragostea lui Isus Christos, invétând, sfátuind, îndemnând, ca dórá se va puté auđi glasul nostru. Avem înaintea ochilor nu întru atâta pe aceia, carî s'au obi-cinuit a primi cu urechi bucuróse invétăturile creştine, cât mai virtos pe aceia toţi, carî sînt cu mult mai miseri, carî îşi păstrează numele de creştinî, dará îşi petrec viaţa fără de credinţă şi fără de dragostea lui Christos. Mai ales de aceştia Ne e milă; mai ales pe aceştia am dori, să-i facem, să lea a minte, ce fac şi unde vor ajunge.

A nu fi cunoscut pe Isus Christos nici o dată şi în nici un chip, e nefericirea cea mai mare, dará ea cel puţin nu suferé de cerbie şi de nerecunoscinţă; a-l respinge înse şi a-l uita, după ce l-a cunoscut, e o tărădelege așa de negră şi nebuună, cât pare a fi cu neputinţă, ca om să o póta sevrăşi. El e adevăc cauza primă şi isvorul tuturor bunătăţilor; şi némul omenesc pe cum fără de binefacerea lui Christos nu a putut, să se mântuiescă, în tocmăi așa nu póte nici să se conserveze fără de puterea lui. Întru nime altul nu este mântuire, pentru că nici un nume altul sub cer nu este dat ómenilor, întru care trebuie să ne mântuim noi.¹⁾ Óre popórele acelea, cărora le lipsesc lumina creştinismului, nu învaţă destul de limpede cu esemplul său, cum e viaţa muritorilor, de unde lipsesc Isus, „puterea lui Dumnezeu, şi înţelepciunea lui Dumnezeu“, carea e moralitatea lor, care sfârşitul lor? Cel ce-şi aduce a minte cătu-şi de puţin de orbirea lor de minte, de stricăciunea lor de fire, de grozăveniile superstiţiilor şi postelor lor, pe cum le zugrăvesce s. Pavel,²⁾ acela a bună samă se va simţi mişcat de milă şi de îngrozire de o dată. — Ómenii de-a rindul sciî lucrurile, cele ce le amintim aci, dará nu le cumpenesc şi nu le socotesc ómenii toţi. Căci nu ar înstrăina măreţia, nu ar bolnăvicioşi lenea pe atâţia, dacă amintirea s'ar cuprinde mai mult cu binefacerea dumnezeesci, şi dacă mintea ar socoti mai des aceea, că din ce stare a scos Christos pe om, şi la ce stare l-a înălţat. Lipsit fiind de moştenire şi pribeag fiind, némul omenesc se rapia în decurs de atâtea vécuri spre perire, fiind el încălciit în relele acelea înfricoşate şi în alte rele, carî le născuse păcatul strămoşilor, şi acestea nu putu, să le vindece nici un ajutoriu omenesc, până când s'a arétat Christos Domnul, pogorîndu-se ca Mântuitoriu din cer. Dórá pe dînsul îl promisese Dum-

nezeu însu-şi la începutul lumii ca pe invin-gătoriu şi biruitoriu „serpelui“, şi de atunci vécurile următoare au căutat spre sosirea lui cu aşteptarea încordată a doririi. Multă vreme şi limpede au prevestit cuvintele sfin-ţilor profeti, că pe dînsul se întemeiază tótă sperarea; ba şi schimbările de sórte, faptele, institutiunile, legile, ceremoniile, jertfele unui popor ales încă au însemnat mai înainte lámurit şi limpede, că némul omenesc va dobîndi mântuire desevrăşită şi absolută întru acela, despre care se zicea, că va fi preot şi tot de o dată şi jertfă de împăcare, re-căştigătoriu libertăţii omenesci, domnul păcii, invétătoriu tuturor némurilor, întemeiatoriu unei împărăţii, carea va rămâne în timpuri večnice. Numirile, icónele şi profetiile acestea de multe feluri, dará carî în faptă se uniau, însemnau pe acel unul, carele pentru pre-amarea sa iubire, cu carea ne-a iubit pe noi, avea, să se dea óre când pentru mântuirea noastră. Şi întru adevér când a sosit timpul de plinire a sfatului dumnezeesc, unul născut Fiul lui Dumnezeu om făcându-se a satisfăcut cu sângele său în chipul cel mai bogat maiestăţii vătămăte a Tatălui, şi şi-a căştigat şi-şi némul omenesc cel răscumpărat cu un preţ așa de mare. „Nu cu argint sau cu aur, carî se strică, v'ăţi scăpat, — ci cu scump sângele ca al unui miel nevinovat şi nespurecat al lui Christos.“³⁾ În acest chip pe toţi ómenii, carî erau supuşii puterii şi împărăţiei lui, deja şi pentru că el este şi ziditoriu şi ştiitoriu tuturor, i-a căştigat din nou pe sama sa răscumpărându-i cu adevérat şi în sens propriu. „Nu sinteţi ai vóstri, că sinteţi cumpăraţi cu preţ.“²⁾ Așa dará tóte le-a restaurat Dumnezeu în Christos. „Taina vóii sale după bună plăcerea sa, carea mai înainte o a pus întru el, spre isprăvnicia plinirii vremilor, ca tóte să le întemeieze întru Christos.“³⁾ Pe loc ce a rupt Isus scrisórea de datorie, carea era împotriva noastră, piro-nîndu-o pe cruce, în dată a încetat mânia cea cerescă, legăturile robiei celei vechi s'au deslegat némului omenesc celui turburat şi rătăcitoriu, s'a redobîndit dragostea lui Dumnezeu, s'a redat graţia, s'a deschis din nou intrarea la fericirea cea večnică, şi s'a redat dreptul şi s'au îmbiat mijlócele de a ajunge la ea. Atuncia omul ca deşteptat dintr'un somn lung şi aducătoriu de mórte a védut lumina adevérului cea dorită şi cer-cată în zădar în decurs de atâtea vécuri, şi a cunoscut mai ales aceea, că el e născut spre bunătăţi cu mult mai înalte şi mai strălucite, de cum sînt bunătăţile acelea frângăciose şi trecétóre, carî le bagă în samă sensurile, şi la carî îşi îndrepta mai înainte gândurile şi grijile sale, şi că acésta e preste tot menirea vieţii omenesci, acésta e legea cea mai înaltă, la acésta au, să se îndrepte tóte ca la scopul său, ca noi pe cum am purces de la Dumnezeu, așa să ne şi întórcem óre când la Dumnezeu. Ziditá din nou pe începutul şi temelul acesta a înviat consciinţa dignităţii omenesci, pepturile au primit întru sine sentimentul legăturii frăţesci a tuturor, apoi drepturile şi datorinţele, ceea

¹⁾ Fapt. 4, 12.

²⁾ Rom. 1.

³⁾ I Petr. 1, 18 ur.

²⁾ I Cor. 6, 19 ur.

³⁾ Ef. 1, 9 ur.

ce urma de la sine, parte s'au adus la desvârșire, parte s'au rînduit din nou, și tot de o dată s'au trezit și virtuți de acelea, de cari nici o filosofie a celor vechi nu ar fi putut nici măcar să-și inchipuască. În urma acestora găndirea, lucrarea, moravurile au pornit pe altă cale, și după ce cunoștința Răscumpărătorului s'a propagat în toate părțile, și după ce virtutea ei, carea alungă nesciința și viciile cele vechi, a pătruns prin vinele cele mai din lăuntru ale statelor, atunci a urmat schimbarea aceea a lucrurilor, carea născută din civilizația creștină a nămurilor, a schimbat din temelii fața pământului.

În reamintirea lucrurilor acestora, venerabili Frați, se cuprinde o veselie nemărginită, și de o dată și un îndemn foarte puternic, a nune spre aceea, ca după putință din totă inima să mulțămim dumnezeescului Mântuitorii și să purtăm grije, ca și alții să-și mulțămescă.

Pe noi adevărat că vechimea ne depărtază de originea și începutul mântuirii restituite; dară ce are acesta de a face, când virtutea răscumpărării e veșnică, și când binefacerile ei rămân vecinice și nemuritoare? Cel ce a restaurat o dată firea cea stricată prin păcat, acela-și o păzește și o va păzi în vecl: „S'a dat preț de răscumpărare pentru toți. 1) Întru Christos toți vor învia. 2) Și împărăției lui nu va fi sfârșit. 3) Așa dară din sfatul cel veșnic al lui Dumnezeu mântuirea totă, atât a singurilor, cât și a totalității, e aședată în Christos Isus; cei ce îl părăsesc pe dînsul, chiar prin această ca singuratică își dobîndesc cu furie orbă perirea, și în aceea-și vreme, întru cât le e cu putință, mai fac și ca societatea omenescă să cadă din nou în aceea-și masă de nefericire și miserie, carea Răscumpărătorul o delăturase cu mila sa cea iubitoare.

(Va urma.)

Catolicii și protestanții în Franța. — Organul ligii patrioților din Franța, a cerut păreriile mai multor bărbați însemnați și scriitorii distinși asupra chestiunii, dacă e de preferit spiritul protestant în filosofie, politică, moravuri literatură și artă spiritului catolicismului.

Din răspunsurile sosite la scurtul chestionar, dăm după „Apostolul“ scrisese marului critic Paul Bourget:

- 1) I Tim. 2, 6.
2) I Cor. 15, 22.
3) Luc. 1, 33.

Feuilleton.

Sublocotenentul

— Umoresc de F. Boigobey. —

Acelea au fost frumoșe vremuri. Tocmai ajunsesem sublocotenent și aveam douăzeci de mii franci datorie. A face datorie de douăzeci de mii de franci în timpul petrecerilor alor doi ani în școala de cavalerie, e cam mare măiestrie. Dar, Dămine sfinte, eram tiner, și era lucru așa de amuzant, a aranja prin strădele Saumur-ului, la lumina de torțe, alergări de cai sau a arunca pe fereastră afară tăcămurile după câte un supelu luclic.

Aveam un unchiu pe care trebuia să-l moștenesc și era foarte bogat — dar solid, solid ca o păpușă. Datoriile mele îmi amăreau viața și el nu și-ar fi deschis mâna ca să mi le plătească. Din motivul acesta, cum și pentru a mă scăpa mai ușor de creditorii, după eșirea din școala militară, îmi înaintai rugarea pentru a fi tranferat la trupa

„În ceea ce privește fondul anchetei, adecă valoarea comparativă a protestantismului și a catolicismului pentru viitorul Franței, îmi pare că această discuțiune e dominată de cuvîntul celebru și pururea adevărat: „În Franța, nu e destulă religione ca să putem face două“. Experiența confirmă această formulă în chipul cel mai indiscutabil. Casul Francesului născut catolic și care se face protestant e extrem de rar, atât de rar în cât e socialmente neglijabil. Se poate afirma, că de o sută de ani, pentru un Francez, a înceta să fie catolic, înseamnă în tot de-una a înceta să fie creștin. Fiți siguri, că cei cari gândesc să ne „protestantizeze“ țera, cunosc foarte bine această lege a mentalității naționale, și dacă întrebunțază formula aceasta, o fac din cauza prudenței și pentru ca să nu proclame prea brutal adevărul lor proiect, care este să descreștineze națiunea. Experiența de asemenea ne-a demonstrat că pentru un popor modern, a înceta să fie creștin, înseamnă a redeveni barbar, de cea mai rea dintre barbarii, aceea a decadentelor. E în privința aceasta o pagină elocventă în Taine, pe care toți cetitorii o cunosc. Convins de adevărul definitiv demonstrat de acest măestru puțin suspect de prejudecăți clericale, consider din parte-mi, că a ataca catolicismul înseamnă a contribui, vrînd-nevrînd, la decadența țării. Prin urmare, a apăra același catolicism, înseamnă ași îndeplini o datorie cetățenească“.

Nu mai puțin interesante sînt celelalte răspunsuri. Am aflat, că e destul să-l dăm acesta, căci poate oferi destul material de gîndit, celor ce vrea să mediteze în care biserică e viață, lumină și progres. . . .

Pentru „Telegraful.“ — Nu e de mult de când organul din Sibiu al bisericii ne-unite, a scris un fulminant articol de fond, în care a arătat, că România e din cale afară liberală și tolerază prea multe în ceea ce religioase. Tolerază mai ales — asta era ținta „Telegrafului“, — pe „uniții“ din Ardeal, cari după ce se căpătuesc, „batjocoresc religia statului român.“ Am priceput, că se atrăgea atenția și asupra noastră, din cauza unei lungi corespondințe din Bucuresci, în care cu citate din foile de dincolo, se arăta în totă nuditatea lipsa de credință a

păturii așa zise culte și lățirea indiferențismului în chiar arhierii bisericii ortodoxe.

Azi avem satisfacția de a ceti în „Apostolul“ noul organ bisericesc, redactat cu atîta pricepere, — o bucată literară a distinsului scriitor Caragiale, în care să satirizează în un chip mușcător, liberii cugețatori din România. Articolul acesta a apărut de mult în o altă foie, și o mână amică ne spedase încă atunci o „tăietură“ de ziar. Azi vedîndu-l reprodus în „Apostolul“, întrebăm pe cei de la „Telegraful“, dacă a fost mai aspră corespondința noastră, de cât acest articol, și dacă am spus noi ceva mai mult, de cât se spune în articolul dlui Caragiale? Nu găsește dlor, că se batjocoresc, prin această critică deamănă, religia statului român? Sintem dornici să le auzim din nou strigătul de alarmă.

Nu o vor face, căci nu le dă mâna.

Dacă cumînții redactorii ai „Apostolului“ s'au vedut îndemnați a reproduce acest articol, e că sînt convinși că critica ce se face prin el, „liber-cugețatorilor“ din România e potrivită, și dlor dorește înaintarea poporului și zelază întru a-l porni spre un mărț ideal. — pe când cei de la Sibiu nu vrea, de cât zizanie și cîrtă între frați.

Sperăm, că cu timpul omenii de bun simț vor începe a-i cunoște și încunjura.

„Răsvrățiți și răsvrățitori“. — Sub acest titlu un ziar din România vorbind despre revoltele țărănești din urmă — provocate contra contribuției pe țuică — lasă a se înțelege că ar fi fost puse la cale de o mână lungă, de agenții Rusiei. Aceste ca și alte revolte din trecut, înscenate de iconarii și jugănarii ruși ar ave „pregătitori“, cari frămîntă spiritele cu răbdare de vrășmaș hotărît. . . . Ci că „Panslavismul veghiéză“ . . .

E cu atîta mai interesant acest articol, — care mai mult lasă să se întrevadă, de cât spune, — că apare într'un ziar, care face apărarea națională sub devisa „Românism“ și — „ortodoxism“!

Românism, e firesc, și înțelegem, dar ortodoxism? Nu e oare acesta devisa și arma „răsvrățitorilor“ cari veghiéză și „frămîntă spiritele cu răbdare de vrășmaș hotărît“?!

de Chasseurs d'Afrique, ceea ce mi se și incuviință. Aici mă simțeam bine de tot.

Pe timpul acela își petrecea omul minunat în Algir. Cale de două ceasuri numai de la porța Bab-Azoun începeau deja puștile să facă gălăgia — cum se zice pe aici — și această conversare dura câte o dată de dimineața până sară, când ne întorceam érași la Café de la Perle Astăzi trece pe aici un drum ferat Dumneavăstră dora știți Stă cinc minute, poștiți sus, gata! . . . Brr, da plicticos mai e asta Eă tralam în cartierul Mustapha, fericit și fără de grigi, ca peștele în apă. Așa tinu această timp de șase săptămâni. Dar într'o zi frumôsă, primii o epistolă de la un avocat din Algir, care îmi scria, să-l cercetez, de vreme ce are să tracteze cu mine asupra unor afaceri Eă cunoșteam aceste apucături și la moment bănuii o cursă; cu toate acestea înse, totuși m'am dus. Avocatul acesta locuia în Rue des Lothophages, și-l chemă Pur. Eă îl poreclii de la prima vedere: Purcel. de și am vedut, că acesta îl făcea să se supere pe mine; mie înse îmi făcea mult haz.

Veți fi găcit, că, bunul om avea la mână obligațiunile mele din Saumur, și că era însărcinat să le incasseze. Convorbirea noastră

luă în dată de la început o întorsătură interesantă. El mă amenință, că, va lăsa să mă tachidă în închisorea pentru datornic, și eă îl replica, cu cel mai rece sânge posibil, că, îl voi străpunge cu sabia în cazul că ar îndrăzni să-mi aducă judecătoria pe cap. Apoi m'am depărtat. Pe când mă aflam încă pe trepte, el îmi strigă în urmă, că, pentru purtarea mea va face arătare la colonelul. Și porcul de căne a și făcut'o întru adevăr. Din fericire, colonelul meu era un camarad brav, care i răspunde ridicând din umeri: „Da eă nu pot face nimica în lucru, dar lasă să-l inchidă, dacă te încumeti“, și pe mine mă transferă încă în aceeași zi, la un detașament din escadronul al treilea, carele tăbărea pețermurele riului Oued-el-Eloq, sau ôiul lipitôrelor. Ajuns acolo, firesc că-mi erau indiferente toate obligațiunile, toți suitorii de drepturi și toate inchisorile pentru datornic din lume. Întreg șesul, jur împrejur era ocupat de sîmînța Hadjou, și pentru ca să ajungă la mine, trebuia să facă acest monsieur Purcel, mai întâiu cunoștința domnilor Beduin, cu cari, după cum se scie, nu prea era de glumit.

Timp de o lună m'am petrecut acolo de tot minunat. Cantinul mamei Champoreau

„Mișcare funestă“? — Sub titlul acesta o fôie bucovineană a adus zilele trecute scirea, că ar fi vorbă ca credincioșii români dintr'un suburbiu al capitalei Cernăuți, să treacă la unire, din ôre cari pricinii personale. . . . Multe ziare de aici și de peste munți s'au grăbit să reproducă, îngrijorate, articolul foii din Cernăuți, ca și când ar fi vorbă de cine scie ce pericol. Noi nu credem în temeiul scirei aceleia; credem înse, că dacă scirea ar fi serioasă, și pornirea ar avé ca izvor o matură cumpenire a lucrurilor, ea nu ar fi funestă, ci foarte norocoasă. Pericolul adevărat pentru frații bucovineni este „ortodoxismul“, care-l duce în brațele mortale ale slavismului. Pornirea fără seamăn tristă, în urma căreia masele poporului țeran se rutenisază, acésta și numai acésta e mișcare funestă.

La acésta să se gândescă patrioții români din Bucovina și patrioticele ziare românesce; contra acestei mișcări să deie alarm, ér nu contra unirei. Căci unirea duce la Roma, la românism luminat și intensiv, duce la viață conscie națională. Pe când ortodoxismul duce — după cum trista realitate arată — la desnaționalizare, la rutenizare „en masse“.

Serbările iubilare de la Beiuș.

— Raport special —

Beiuș 22 Nov. n.

Frumósele și înălțătórele serbări iubilare începute la Blaș s'au continuat la Lugóș și s'au terminat în Beiuș.

Atotputernicul Dumnezeu este piétra unghiulară a istoriei lumii. El, Dumnezeuul popórálor, când civilizațiunea antică sub greutatea păcatelor și sub loviturile barbarilor nemiloși cade și se nimicește, atunci în foisoarele creștinismului botezat în scaldă de sânge a persecuțiunilor rînd pe rînd chiamă la sine popórele lumii. Dumnezeuul permite, ca izvorul ideilor și al principiilor mari se isbucnescă din sinul poporului frances,

El da poporului român talentul gândirii și al sciinței profunde; El inspiră fantasia poporului italian, care ajunge de primul măiestru al artelor frumóse; El conduce corabia lui Columb, ca popóre nóné se caute, pe cari să le aducă la lumina crucii, apoi dimpreună cu Columb trimite Șpania și Portugalia ca să ducă civilizațiunea Europei de cea parte a marelui Ocean. El, Dumnezeuul măririi și tărie, curaj și însuflețire preoților, cari trimiși din Roma aduc la creștinism poporul galic și pe cel angles; trimite pe S. Bonifaciú de apostol la germani, pe S. Ștefan regele la națiunea magiară ér pe Metod și Cyril la ceaslovă. Tóte aceste popóre de o dată cu credința catolică primesc cultura și civilizațiunea sub a căror influență să îngrădesc cu mari puternici de apărare, cu bisericii și cu școle, pe cari înplăntă s. cruce și lângă cruce stégul național.

Tóte aceste strămutări și ferberii de idei și principii împrennă cu muțimea instituțiunilor nóné produc o fôrte mare schimbare, produc țeri și state nóné, aședate și întărite pe nóné și puternice base. Spiritul societății omenesci să portifică cu o nónă putere până aci necunoscută, cu puterea iubirii evangelice, și acésta putere, acest spirit creștinesc pătrunde în inimile națiunilor pe care le încăldește și întărește, le asigură aședemintele culturale și le dá speranță într'un viitor mai strălucit și mai fericit.

Și până ce rînd pe rînd se petrec tóte acestea în mijlocul națiunilor din Europa, până atunci unde era poporul românesc? — unde era și ce viață ducea? Atâta știm din istorie, că era și el în Europa și că era un popor creștin. Așa e, că poporul român aședat pe frumósele plaiuri ale patriei noastre străbune, de sine se înțelege că a venit în contact cu popórele cari erau aici, cărora nu le plăea nici de cum unitatea nóstră în religiunea străbună, în religiunea catolică. Ne-au și dat apoi pe noi străinii când pe mâna grecismului, când pe a slavismului, când pe a calvinismului și secli de-a rîndul am gemut în cătușele robiei ale acestor popóre, până ce înainte de asta cu 200 de ani s'au întâlnit dispușețiunile Provedinței divine și asupra nóstră. Voința Atotputernicului Dumnezeu a fost aceea, care l'a inspirat pe Mitropolitul Atanasiú să decreteze Unirea românilor cu biserica Romei. Opera dăttătóre de viață, o operă fericitóre și civilisare a fost acésta.

Sfinta Unire e sentinela, care de vécuri stă la postul ei măreț. Ceriul mi-a primit jertfa și în locul lacrimilor ce curgeau șiróie mi-a adus razele sórelui al reînvierii, ce încăldește și luminează un popor ce în lanțuri și în întunecare greú suspina. Așa că pe drept cuvînt putem zice cu psalmistul: Tu Dómné ai frînt lanțurile mele, Ție-ți aduc jertfa laudei.“

Jertfa laudei și a grațitudinei am adus întréga provinciá mitropolitană gr. cat. de Alba-Iulia și Făgăraș acum cu prilejul iubilei ducentenar al s. Uniri. A premers cu serbările iubilele Blașul, a continuat Lugóșul și a sfîrșit Beiușul. Mângaiere sufletescă și înălțare de inimi ni-au produs serbările din Blaș și Lugóș nu mai puțin și ni-a mângaiat și înălțat și cele din Beiuș, despre a căror decurgere voiú să le raportez mai pe scurt:

Pregătirile.

Bărbații puși în fruntea institutelor culturale din Beiuș abia cu 2 săptămâni înainte de asta au luat hotăriri, că iubileul s. Uniri să se serbeze aici în ziua sfinților Archangeli Mihail și Gavril fiind ziua acésta tot o dată și ziua onomastică a Escel. Sale Domnului Episcop diecesan. După Blaș, Beiușul este acel loc, unde razele strălucitóre ale s. Uniri în mod mai mănos și-a revărsat darul și binefacerile sale. Aici începând de la anul 1828 până în present sute și miile de tineri români s'au înarmat cu armele sciinței, culturei și civilizațiunei. Toți acei tineri ajungând în viața publică au sciut, sciú și vor sci cu ce sînt datorii sf. Uniri și dacă nu vor să scie acésta, atunci de sigur că vor căde în păcatul uricios al ingratiitudinii.

Luata o dată hotăririle de pregătire atât tinerii studiosi de la gimnas, cât și fetițele de la Internatul Pavelean cu multă rîvnă au învățat și exercitat mai multe piese alese pentru ședința festivă aranjată în preserázilei D. Archangeli Mihail și Gavril (20 Novembre).

Înainte de ce ași raporta despre succesul concertului imosant am să notez și despre onórea și fericirea de care s'au împărtășit tineretul studios și publicul iubilant beiușan prin aceea, că au luat parte la festivități următorii dignitari bisericesci:

era bine provédut cu de tóte ce numai îți puteai închipui. Eú mă interesam tot așa de puțin de Purcel, ca și de cea dintâi părechie de ciobote ce am rupt, și nu mi-ași fi schimbat postul cu acela al unui Pair din Franța, de cari se mai afla încă pe atunci, vre o cățî va. Într'o dimineță pe când tocmai sfîrșisem eú dejunul, în cortul, care ne servia de prânșitor, unul din ómenii nostri năvăli în lăuntru, repede ca o săgeată, cu șcirea, că, Hadjou-ii ar fi ocupat șoseaua și au făcut prinsoner pe un oficer.

„Pe un oficer,“ strigă căpitanul nostru, „dați repede semnalul de încălecare, în cinci minute escadronul trebuie să fie pe cal!“ Și încingându-și sabia întrebă pe soldat: „Este sigur un Oficer acela pe care l'au prins afurisiții de arabi?“

„Să trăiți căpitane, eú cred că e un oficer, el pórtă cel puțin o uniformă, dar póte să fie și un oficial de tribunal.“

„Un oficial de tribunal? La dracu, de ce nu ai spus-o acésta în dată de la început. Atunci nu voiú risca viața ómenilor mei spre a mântui pielea acestui scriitorăș. Descălecați ficiorii, noi nu vom călări!“

Ficiorii nostri descălecară rînd. Eú încă am ris, de și în mine încolțise din neplăcutul prepus, că în celea din urmă, tótă treaba póte să mă privescă pe mine. Să fi fost ôre Pur în vestmîntul său oficios? Dar ce, dór nu-și va risca omul acela viața pentru ca să mă aresteze pe mine?

Îngrijirea mea a fost dispărut cu totul în dimineța următóre. Cătră sfîrșitul lui April, garnisóna părăsi Algirul spre a întreprinde o expediție în contra Hadjouilor. Noi aveam ordin de a-i lovi din tóte părțile și ne concentrarăm la tîrgușorul Coleak. De acolo începând totul se făcu în cea mai perfectă linisce și ne succese a surprinde sémînția în castrul ei. Noi uciserăm vre-o cincî-zeci de ómeni și luarăm ca pradă trei miile de berbeci, trei-zeci de cămile și o mulțime de cătări. O bătăie faimóasă! Eú, care nu mai vădusem încă nici când ast fel de lucruri, mă uitam cu interes viú la acest înpeștritat dir-mir, de după neașteptatul nostru atac. De odată se apropie de mine unul din arabil făcuți prinsoneri și plin de supunere îmi strînse mâna închinându-se de nenumérate ori. Era mic, gras, purta barbă plină și stufosă, pe cap un turban șoios, și era îmbrăcat cu un burnus sdrémțuros. Eú primii semnele lui de supunere cu o mândrie neșpusă. Abia mai târziu, îmi zise el într'o franțuzescă fluentă: „Nu mă mai cunosc domnule sublocotenent?“

„Nu, scie deavolul,“ răspusei eú nimit, „și totuși“

„Nu-ți aduci DTa aminte, că m'ai cercetat în Algir? Rue des Lothopages, treapta primă.“

„Purcel!“ esclamaí eú ca și lovit de trăsnet. Da, era purcel, purcelul meu cel ce sta aici înaintea mea, în pitorescul său

costum! „DTa vrei să mă deții?“ zisei eú cu glasul trémurând de surprindere.

„Oh, Domnule sublocotenent, eú insumi am fost prins de mișeií aceia.“

„De cine?“

„De Hadjou-i.“

„Dar când? Unde?“

„Înainte cu două luni, fiind pe cale cătră dumneata!“

„Așa dară totuși DTa ai fost oficerul acela?“

„Nu te supéra pe mine domnule sublocotenent, creditorii DTale din Saumur mi-au promis o mie de taleri pentru cazul că mi-ar fi succes“

„Să-mi rupi grumazul, vrei să zici? Eú te iert, purcelule, dar de acum să nu mai faci prostii!“

„Oh, domnule sublocotenent, chiar și când aș voi n'aș mai poté întreprinde nimic în contra DTale. Blăstămații aceia de arabi, mi-au luat tóte hárțile și și-au aprins pipele cu ele.“

„Ce, obligațiunile mele?“

„Tóte au fost arse! Chiar și pe mine m'au despoiat până la cămașă și mi-au dat sdremțele acestea.“

Sérmanul om își desfăcu burnusul, și-l véquí în costumul protopărintelui nostru Adam. Afară de acestea, Hadjou-ii l'au

Eesel. Sa D. *Episcop diecesan*, III. Sa D. *Episcop Dem. Radu*, III. Sa Dr. *Augustin Laurean*, Magnif. D. canonic *Moise Neșiu și Artemiū Sarkady*.

Ședința festivă.

Programul ședinței aranjate cu acest prilej de tinerimea studioasă a fost următorul:

1. a) „Imn Pontificiu“ de Haffer esec. de corul elevelor gimn.
- b) „Imnul Arhiepiscopului“ executat de corul elevelor.
2. „Cuvînt de deschidere“ rostit de E. V. Moldvan cl. VIII. gimn.
3. „Rigoletto“ de Verdi ne violină cu acompaniament de pian, esec. de Elisa Nemeș de Alamor elevă în cl. I. civ.
4. a) „Cătră școlari“, poezie de I. Boiū, declam. de Teodor Bar, elev în clasa III. normală.
- b) „Patria mea“, poezie de I. Macavei declam. de Georgiū Kóváry elev în clasa IV. normală.
5. „În natură“, de Costescu, esec. de corul tinerimei stud. gimn.
6. „Imn“, de S. P. Dessean, poezie declam. de Măriora Ardelean elevă în clasa II. civilă.
7. Pontpori din „Somnambula“ de * * * esec. de orchestra tinerimei stud. gimn.
8. „Salamon álma“, poezie de Reviczky Gy. declam. de Desideriū Filepp stud. cl. VIII. gimn.
9. „Viorele“ de Spindler și „Horă“ de Porumbescu, pian esec. de Valeria Ștefănică elevă în cl. III. civilă.
10. „Triumful Sionului“, de Abt. cor vocal esec. de eleve.
11. „Das Glasgemälde“ poezie de C. Schmidt declam. de Măriora Balint elevă în clasa IV. civilă.
12. „Doină“, de Costescu esec. de corul tinerilor gimn.
13. „Odă la jubileul ducentenar al S. Unirii cu Roma“, de I. Agârbicean, decl. de I. Budó cl. VIII. gimn.
14. Concert „La rîul Babilonului“ de * * * cor mixt esec. de corul tinerimei stud. gimn. și al elevelor de la școala civilă.
15. „Cuvînt de închiere“, rostit de Măriora Bónyi elevă în cl. IV. civilă.
16. „Mulți ani“, de Mnsicescu, cor mixt.
17. „Marșul Burilor“ esec. de orchestra tinerimei studioase

(Va urma.)

mai și tetovat, el avea sôrele în spate,  r pe p ntece o sentință din coran

De atunci au trecut patru-zece de ani, dar și astăzi încă mă scutur în tot de-una de ris, când mă g ndesc la acestea. Pe vremea aceea, când bravii Hadjou-i, mă m ntuir  intr-un chip aș  simplu de creditorii mei, eram veseli de fericita intâmplare, și nu mă g ndeam la plătirea de loc. Mai t rziu inse, după ce moștenii de la unchiul meu, mă achitai de datorii, plătindu-le până intr-un filer, cu camete cu tot. Pe s rmanul Purcel, incă l'am despăgubit din prisosință pentru neplăcuta sa aventură.

Astăzi am d n -zece și cinci de lupte în d r ptul meu, sînt general de brigadă, decorat cu crucea legiunii de onoare. Dar, să mă iee nu scii cine, dacă nu sînt momente, în carii aș dori să mai fiu incă sublocotenentul acela desmerdat, pe care Purcel, il persecuta cu obligațiunile sale p n  în pustie

Enea Pop Bota.

Revistă bisericească.

Roma. „Germaniei“ din Berlin i-se raporteză din Roma: Ziua Consistoriului incă nu e statorită, dar  va fi în jumătatea a d ua a lui Decembre. De altmintea că în anul acesta se va ține un Consistori , nu sufer  indoel , căci pe cei trei legați Cardinali, carii vor sev rși închiderea solemnă a porților s nte de la cele trei basilice din cetate, are S nția Sa, să-i numesc  în un Consistori . În Consistoriul acesta a bună samă se vor crea și Cardinali noi. Deunăzi a grăit pressa din nou despre intenția Papei Leo XIII de a continua în anul ce vine sinodul ecumenic din 1870. Dacă mai multe foi declară intenția acésta a sfințului Părinte ca „de tot părăsită“ ori chiar și ca „una, carea nici o dată nu a existat“, declararea acésta nu corăspunde adev rului faptic. Pe la inceputul lui Iunie din anul acesta existase intenția acésta și fuse și discutată mult. Ce se va fi hotărit, vom afla d r  mai t rziu.

Revistă politică.

Germania. Zilele trecute s'a deschis parlamentul german. În discursul de deschidere împăratul Wilhelm face istoricul turburărilor din China și spune, că nesuferind am nare lipsa ajutoriului, ce o aveau Europeanii stabiliți acolo, în contra atacurilor chineze, cărora erau espuși, nu s'a putut conchema parlamentul imperial. Imp ratul de altmintea, fiind că în China a fost vorbă de reputația numelui german și de bunăstarea supușilor germani, e sigur, că parlamentul va aproba măsurile ce s'au luat cu privire la restabilirea păcii în China și va vota guvernului creditul necesar pentru acoperirea speselor impreunate cu espedițiunea.

În prima ședință apoi, noul cancelar Bülow cer nd votarea creditului din partea parlamentului, impr gție acus rile, ce s'au ridicat asupra Germaniei din cauza turburărilor din China. Mulți, zice el, turburările din China le-au atribuit faptului, că Nemții au ocupat orașul Kian-Cian și că ar umbla după dismembrarea Chinei. Acestea nu sînt adevărate, zice cancelarul, pentru că și alte națiuni au mai ocupat și totuși pentru acésta nu sînt făcute responsabile. Causa turburărilor e de a se atribui fanatismului chinez. Puterile, spune mai de parte el, sînt de acord nu numai intru sufocarea totală a r sc lei, ci și la aceea, ca pe venitori  r sc la boxerilor să fie imposibilă.

S rbia. Neînțelegerile dintre regele S rbiei Alesandru și dintre Milan par că se apropie de sf rșit. De intermediator al păcii s'a pus consulul român din Roma Catargi , care e în legătură familiară cu regele Alesandru. Ca să-i impace Catargi  a mers la Belgrad. Aci s'a înțeles mai intâi cu familia regală asupra punctelor de imp care.

După statorirea acestora regele a trimis pe adjutantul s u Petrovici la ex-regele Milan ca să-i notifice condițiunile, pe l ng  carii regele e învoit de a se imp ca cu Milan. Condițiunile acestea primite și din partea lui Milan se cuprind în urm torele 4 puncte. Înainte de tóte regele Alesandru e obligat să mijlocesc  de la scupcin  pe sama ex-regelui Milan un apanagi  de 500 000 frci la an. în locul celui de 300 000 frcs, ce l'a avut în trecut. Apanagiul acesta apoi trebuie să fie recunoscut prin lege. Regele Alesandru în locul al doilea promite, că tatălui său Alesandru il va da stima cuvenită și în dată ce vor permite împrejurările il va lăsa să se întorc  în S rbia. Mai de parte s'au înțeles, ca Milan să nu mai fie obligat a petrece numai pe teritoriul Austro-Ungariei, ci să p t  merge și la Paris, ba dacă scupcina va primi condițiunile să se p t  așeza și în Italia. Ex-regele Milan din parte-i permite familiei regesci, că dacă va voi să p t  petrece în castelul din Nis, care e proprietatea lui.

Transvaal. Pe cum s'ar ved  din scirile ziaristice Krüger cu ocaziunea sosirii sale în Marsilia s'ar bucura de o primire internațională grandioasă. P n  acum 55 de primari de ai orașelor franceze și-au anunțat sosirea lor, pe cum și 1506 comitete de ale Burilor din Franța, Belgii, Holanda, Germania și Rusia.

În Paris incă s'au făcut p g tiri pentru primirea lui Krüger. Solemnitățile, ce vor av  loc atunci nu vor fi cu caracter oficios, fiind ele puse la cale din partea catolicilor și a monarhiștilor. Guvernul francez va lua o atitudine cu totul neutrală față de Krüger, ba putem zice mai mult dușm nos , intru c l a dat ordin auctorit ților polițenesei din Marsilia ca să nu permită manifestări sgomotóse în favorul lui Krüger.

Corespondințe.

Serbările din Giurgeu

— corespondință particulară. —

Giurgeu 19 Nov. 1900.

Incă în Sinodul protoepiscopesc de la 5 Aprilie a. c. ținut în Gy -Szt. Miklos, s'a decis ca Sinodul de tómnă să se țină în una din parochiile mai de munte și curate românești, aleg ndu-se parochia Bicazul; asemenea doctenții poporali în adunarea de la 29 Mai  a. c. au ales pentru proxima adunare a desp rt mintului tot ac st  parochie.

Din ac st  considerațiune la inițiativa M. On. Elie C mpean vprotopop tractual, inteligența română din cele 4 parochii a comunei politice Bicaz preoți, inv t tori, oficiali administrativi, comercianți și economi, în urma întrunirii ținute în parochia centrală: Valea Jidanului la 19 Octobrie u. a. c. în unanimitate au decis; ca cu ocaziunea hramului S. Dumitru al acestei biserice, să se țină tot o dată și serbările jubulare în onorea S. Unirii. Au fost înalț tore de inimă aceste

conveniri sərbătorești din 7 Novembre n. în Bicz unde ținându-se sinodul protopopesc și adunarea docenților, sa început tot o dată și preluatul serbărilor jubilarie în parochia vecină din granița alor 2 Regate.

Cu tot timpul nefavorabil și greutățile apröpe de neînvinș. presie muntii și văi, pe căi impracticabile din depărtări mari, au alergat tineri, bătrâni, dintre care nu a lipsit nici nesterul preoțimeii. — în etate de 86 ani, venerabilul Michail Dobrean parochul Tulgheșului și vprotopop onorar, martorul ocular al celor mai însemnate evenimente din istoria contemporană a acestui popor, vrednic de o sorte mai bună, în fruntea căruia și de presente luptă cu interes vrednic și laudabil în un punct din cele mai expuse și grele. Sinodului i-a premers servițiul divin. Cântările au fost executate de corul docenților, — participând popor numeros. — După predica ținută de către vprotopopul pontificante, acomodată și edificătoare pentru toți, s'a ținut Sinodul protopopesc după un program bine stabilit, pertractându-se agende în interesul disciplinei și administrării regulate pe cum și în interesul moralității, luminării și bunăstării poporului, luându-se în considerare observările și cele esperiate cu ocasiunea visitațiunii canonice. Asemenea succesa a fost și adunarea docențială, deși au trebuit să aibă în vedere că stau sub sabia lui Damocle.

Trecând peste partea neoficioasă care a urmat în aceea zi la ospitala masă a parochiului local Simeon Cotta, a simpaticului și tot de una la toți gata spre serviciu cooperator Ioan Cotta, pe cum și a docențelii Ioan Cădea, cari s'au întrecut a-și arăta iubirea către colegi, mă simțese îndatorat a raporta despre succesul frumos al serbărilor din 8 Novembre n. la care au participat întreaga populațiunea din cele 4 văi: Telecul, Valea-Jidanului Biczul și Ivanășul-Dămucl, — fără deosebire de confesiune și naționalitate, în număr de câte-va miil. între cari numeroși și din vecinul Regat. După serbările sublime din biserica parochială a Valei-Jidanului, care de astă dată s'a arătat prea mică pentru a cuprinde un public așa numeros, pontificând M. On. v-protopop tractual cu asistința preoțimeii presente, servindu-se toate ceremoniile pretinse cu demnitate și solemnitate posibilă conform preseriselor rituali grecești și frumóselor obiceiuri străbune din acesti munți. După prânzul comun la masa zelosului și meritatului preot Pompeiu Butnariu, care a fost sufletul acestei manifestațiuni și prin jertfele aduse, a contribuit mai mult ca orii și care, la reușita bună, — s'a început partea a doua a serbării.

Pe când mulțimea de popor afara sub cerul liber, însuflețită prin vorbirea acomodată, a M. On. v-protopop, și-a început petrecerea sa populară, pe atunci inteligința numerosă, înainte de începerea ședinței festive — literare în școala confesională, la 6 ore d. a. a decis, să se expedieze 2 adrese de omagii alipire și recunoscință, una subscrisă de către cei mai însemnați factori și conducători din acest ținut, la care s'au asociat și câți-va de peste graniță, s'a spedit Reverendissimului canonic capitular Dr. Vasile Hosu și prin acesta, Înalt Preasfințitului Mitropolit. — Er a doua subscrisă de un comitet s'a spedit redacției de la „Unirea.“ Etă aastă telegramă: „Din incidentul sino-

dului protopopesc de toamnă și a adunării reuniunii docențali, a convenirii noastre la hramul sf. Dumitru, pe cum și a iubileului sfintei Uniri, vă asigurăm de devotamentul și aderența noastră. Câmpean, Donescu, Trimbiș, Precup.“

Din mai multe considerațiuni dintre cele 13 puncte ale programului, s'au putut executa numai 9 mai însemnate: 1. „Romănașul“ cântat în cor. 2. „Cuvintare ocașională istorico-literară“ de E. Câmpean. 3. „Suspina“ cântată în cor. 4. „Declamări și dialoguri“ acomodate de către școlarii din Dămucl și Telec. 5. „România“ cântată în cor. 6. „Comora“ de A. Pan. decl. de V. Trimbiș docente. 7. „Călugărul“ cântat pe violină și voce de către I. Hurubean docente acompaniat de E. Comanesc docente. 8. „Rugăciunea“ de V. Alesandri, declamată de către S. Focșa Tepeș docente. 9. „Cuvint de închiere“ de către Pompeiu Butnariu preot.

E de prisos a aminti, cumcă publicul întreg a rămas de plin mulțămît cu acesta producție literară, cu un scop atât de frumos și material atât de folositor, adecă: procurarea de recvisite pentru școlarii miseri de la cele 4 școli din parochiile Biczului. A urmat dansul, care a ținut până în zori, depărtându-se toți de plin mulțămiți, în frunte cu binemeritul notar Ioan Urzicean, primul oficial administrativ român din acest comitat, care și cu această ocașione, a documentat, că știe apreția folósele s. Uniri și așa a și spriginit acesta culturală manifestațiune a conaționalilor săi, care a încălțit inimile și a confrăților de dincolo de hotar, cari s'au convins cu această ocașione despre misiunea sublimă a s. Uniri la poporul român. Asemenea merită recunoscință și spectatul d. Alesandru Precup directorul institutului de credit din acea comună, care ca fost docente gr. cat. a documentat interesul cuvenit și a prestat tot ajutoriul recerut.

Finesc această corespondință cu envintele citate de raportorul Câmpean la deschiderea ședinței festive și rostite de fericitul Domn Vajda, cu ocașia instalării primilor canonici bobiani: „a căutat mai târziu bunul Dumnezeu la mișelul stat al clerului și a neamului care era cu forțe greu întunec al nesciinței acoperit cu milă înainte și la începutul veacului trecut au slobozit razele milostivirei sale, adecă au deșteptat bărbații spre întorcerea norodului spre mai bine“ — ceea ce s'a împlinit cu deosebire la Români din acesti munți.

Sentinela.

NOUTĂȚI.

Sciri personale. Escel. Sa În. P. Sfinț. Dn Mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apsa a sosit Joi dimineața, cu trenul accelerat de la Pesta, unde a fost primit de Maiestatea Sa în audiență particulară.

Din Archidieceșă. On. Pompeiu Butnariu, admin. paroch. în Valea-Jidanului, districtul protopopesc al Giurgeului, a fost numit paroch.

Întru amintirea decedatei împărătese-regine Elisabeta elevii institutelor noastre de învățămînt au luat parte Lună dim. la liturgia celebrată în biserica catedrală de profesorii de la gimnas. La 8 ore prof. Dr. Ioan Rațiu, a ținut tinerimei adunate în sala de gimnastică o frumósă cuvîntare despre împăr. regină Elisabeta.

Ziua SSlor Mihail și Gavril, onomastică a Escelenției Sale bunului episcop de Orade, Mihail Pavel a fost zi de mare sərbătore pentru frații din diecesa orădană și mai ales pentru cei din Beiuș. Serbarea zilei onomastice a bunului părinte episcop a fost împreună încă cu serbările jubilarie în onorea sfintei Uniri. După cum ni-s'a telegrafat încă Mercuri serbările au reușit splendid. Vom raporta detaliat despre decursul acestor frumóse serbări. Notăm aici că din Blaș s'a trimis Mercuri la adresa bunului arhieru o telegramă de felicitare și de salutare serbărilor acoperită cu multe și distinse iscălituri. — Ne asociem și noi la urările de bine ce toți credincioșii bisericeii noastre și toți binesimțitorii români fac pentru sănătatea și îndelunga viață a Episcopului de Oradea-Mare Escelenția Sa Mihail Pavel.

Sfințirea bisericii din Gârbova se face mâne. Duminecă. Esc. Sa Mitropolitul Dr. Victor Mihályi a plecat la Gârbova cu trăsura azi Sâmbătă, însoțit de dl canonic Dr. Aug. Bunea. Încă ieri a plecat o parte din suita Esc. Sale. între cari: Dnul canonic Dr. Vas. Hosu, secr. mitr. Dr. I. Marcu, profesorii de cant Nic. Ionuș și Aron Papiu, redactorul nostru A. C. Domșa, I. B. Micu, și mai mulți clerici.

Sfințire de biserică. Duminecă va fi sfințirea bisericeii din Gyó-Szt.-Miklos, tractul Giurgeului. Delegat e harnicul viceprotopop Elie Câmpean.

Revs. D Dr Aug. Bunea, a prezentat valorosul său op despre „Inocențiu Micu Klein“, *Academiei Române* pentru premiul *Eliade-Rădulescu*, de 5000 de lei. Cetitorii nostri știu că întreaga presă română a apreciat favorabil, și cu drept cuvînt, opul valoros al distinsului nostru canonic mitropolit.

Hymen. Emil Andreșan, cleric abs. și Anastasiu Huza anunță cununia lor, ce se va celebra Duminecă în 25 Novembre st. n. 1900 la orele 2 d. a. în biserica gr. cat. din Băla.

Scolastic. Adunarea generală a despărț. Alud a Reun. învățătorilor archid. se va ține Duminecă la 25 Nov. în Gârbova, — er a despărț. Pogăcena la 11 Dec. n. în Băla.

Modest, nu-i vorbă! În sesiunea sa generală din 1901 *Academia română* va ave se decernă și marile premii „Năsturel-Herescu“ de 12000 lei, destinat unei cărți în limba română, cu cuprins de „ori ce natură“ care se va judeca mai vrednică printre cele publicate de la 1 Ian. 1897—31 Oct. 1900. La acest premiu aflăm că s'a prezentat și broșurica preotului Bontilă, intitulată: „Reflexiuni la operele dlui membru academic M. Faye din Paris, dlui Laparent, profesor la universitatea catolică... etc“ Abstrăgînd de la cuprinsul broșurei, ea nu are atâtea pagini câte *mi de lei* are premiul „Năsturel-Herescu“. Modestul autor al broșurei va fi gândit, că n'are a face volumul, ci cuprinsul, care pöte fi „de ori ce natură“... Cine cunöște broșura înse nu își va puté reține risul aflînd despre acest fapt.

Necrolog. † Simeon Oros avocat în Șimleu, membru ordinar al Asociațiunii și membru comitatens, a repausat după un morb greu și îndelungat la 15 Nov. n. în anul 59. al vieții și al 28. a căsătoriei sale.

În veci amintirea lui!

PARTE ȘTIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Conceptul și sfera infalibilității Pontificelui Roman.

Este una dintre caracteristicile cele mai propriie ale contrariilor sfintei noastre Religii, că, de câte ori e vorba despre vre-o așa învățătură a Bisericii catolice, carea dinșii să nu vrea să o priceapă, sau, din divergența principiilor fundamentali, nu sînt în stare a o pricepe: *ce nu înțeleg, defaimă*. „Quod ignorant, blasphemant.“

Așa sîntem și cu „infalibilitatea“ Pontificelui Roman. — „Quod ignorant, blasphemant.“

Când anume e vorba despre acest „articlu dogmatic“ al credinței catolice, cei mai mulți dintre contrarii nostri: încă nici aceea nu o știu, că despre ce e propriaminte vorba atunci, când aude pomenindu-se „infalibilitatea“ Pontificelui Roman; și totuși, ei se simt îndreptății a discredita prin cele mai temerare invective și conjecturi, credința în aceea Biserică, carea este „Stîlp și întărire adevărului“ (I. Tim. III. 15).

Nici nu-mă e scopul a le demonstra acestor preocupați, vrednici de compătimire, adevărul acestei „dogme“ a Bisericii, pentru că, spre a să pută convinge unii ca și *aceștia*, despre acest adevăr, ar fi necesar a să aduce respectivii mai înainte de toate la acele principii, al căror corolariu formeză acela; pe când, sub anumite respecte, și despre *aceștia* se pôte zice, că: „Dacă pe Moisi, și pe prooroci nu ascultă, măcar de s'ar și scula cineva din morți, nu vor crede“ (Luc. XVI. 31), și pentru că: „În sufletul cel vielu nu va intra înțelepciunea“ (Sap. I. 4), și în urmă, pentru că sînt unele lucruri, despre cari și însuși Domnul Christos zice: „Că al ascuns aceste de cei înțelepți, și înțelegători, și le-ai descoperit pruncilor“ (Math. XI. 25).

Eră creștinii cei adeverați, ca lăptați, nutriți, încălziți și crescuți la sinul Sfintei Maicei Biserice, și față de acesta „dogmă“ sînt așa dispuși, ca și învățaceii lui Pythagora, cari pe cum scrie Origene (L. I. contra Celsum, n. 7) au fost cu atîta reverință și încredere cătră învățătorul lor, în cât, și dacă din întîmplare n'ar fi cuprins perfect ceva dintre cele propuse printr'insul, totuși le-au primit toate de bani buni de la dînsul, din acel singur motiv, că „El a spus-o“ („Ipse dixit.“) — Din aceea încredere necondiționată anume, ce-l păstrează și-i presteză Bisericii filii sîi cei credincioși, încă și „a priori“ țin dînsii de un ce paradox și absurd aci, ca Biserica, să le pôte propune lor, ca „Articlu de credință“, așa ceva, ce *știința omenescă* ar fi în stare să o combată și să o restorne.

Și intru adevăr, „infalibilitatea“ Pontificelui Roman, minții ilustrate cu lumina „credinței“, i-se înfăcișeză, că un adevăr „dogmatic“ atât de limpede, în cât, spre a-i pătrunde adevărul: credincioșului *nefățărît*, îi este destul, a-l cunoște și numai *conceptul*.

Altecum, când Biserica învătă, că Pontificele Roman, ca Vicar al lui Christos pe pămînt „în afaceri de credință și de morală este infalibil“; prin aceea, că „infalibilitatea“ acesta o restringe numai la afacerile „credinței“ și ale „moralei“: exprimă apriat, că *obiectul* acestei „infalibilități“, nu pôte fi de cât numai „depositul revelațiunii“, adecă acea „revelațiune dumnezească“, al cărei custode fidel, interprete autentic și „depositariu exclusiv“, altcum încă, este aceea Sfînta Biserică asistată de Spiritul Sfînt, despre care un s. Augustin a zis, că: „Ego vero Evangelio non crederem, nisi me catholicae Ecclesiae commoveret autoritas“, sau pe românește: „Eu nu ia-și da credemînt nici chiar Evangheliei, dacă nu mă ar întări într'aceea auctoritatea Bisericii catolice“ (Lib. contra epist. Manichaei cap. II. Opp. edit. 1616. T. VI. pag. 42), care singură este chemată a *preserva și scuti de corupțiune*

și textul sfintelor Scripturi. — Și așa, dacă „dogmei infalibilității“ am vrea să-i dăm expresiuni într'un limbaj, cât s'ar pută de *poporal*, ar fi destul să enunțăm simplaminte, că: De câte ori Pontificele Roman *osîndesce* vre-o învățătură, *ca contrară revelațiunii*, ori învățăturii lui Christos, aceea nesmintit, necontestabil trebuie să fie „contrară revelațiunii“ și respective învățăturii lui Christos; eră de câte ori *dechiară*, că acesta, ori aceea învățătură, este învățătura lui Christos, cuprinsă în *depositul revelațiunii*: aceea-și nesmintit, necontestabil, este învățătura *genuină* a lui Christos, cuprinsă în *depositul revelațiunii*, adecă sau în *s. Scriptură*, sau în *Tradițiune*.

Dar într'acesta numai acela s'ar pută sminti, care n'are *nici o convingere religioasă*; pentru că acela, al cărui nedumeriri ori dubietăți, în cele de ale „credinței“ și de ale „moralei“, n'ar fi în stare să le resfiră nici chiar *sanctiunea* ori *verdictul* „auctorității bisericesci supreme“: ar avé așa concept și despre „Biserică“, despre acesta mirésă a lui Christos, — care și-a agonisit și-și cu scump sîngele sîd „Ca să pună înainte pe ea, lui — și mărită Biserică, care nu are întinăciune, *nici sbîrcire*, sau *alt ceva de acest fel*, ci ca să fie sfîntă și fără prihană“ (Efes. V. 27), — ca și cum *adevărul* nu s'ar pută găsi sigur, și fără totă îndoielă, nici chiar în sinul aceleia. Dar cel ce nu pricepe Biserica, ca pe *depositarul* revelațiunii și respective a învățăturii lui Christos: acela, ori ce se aibă, — numai convingere religioasă catolică nu va avé.

Acest „concept“ al „infalibilității“ ni-l dă și constituțiunea dogmatică „Pastor alternus“ a Conciliului Ecumenic Vatican, în care (c. IV.) cetim, că: „Romani autem Pontifices, prout temporum et rerum conditio suadebat, nunc convocatis Oecumenicis Conciliis, aut explorata Ecclesiae per orbem dispersae sententia, nunc per Synodos particulares, nunc aliis, quae divina suppeditabat providentia, adhibitis auxiliis, *ea tenenda definiunt quae Sacris Scripturis et apostolicis traditionibus consentanea Deo adiutore cognoverunt*“ (Românește: „Pontificii Romani, amăsurați timpurilor și împrejurărilor, când conchemând Conciliul ecumenic, ori esplorând simțul Bisericii lățite peste suprafața pămîntului, când prin Sinode particulare, când prin alte mijloce ce le-a subministrat providința dumnezească, *acele le-a decretat de ținut, cari cu ajutorul lui Dumnezeu le-a aflat de conform Sfințelor Scripturi și tradițiunilor apostolice.*“) — Tot acel „concept“ îl confirmă, din aceea-și constituțiune dogmatică, și următoarele: „Neque enim Petri successoribus Spiritus s. promissus est, ut eo revelante novam doctrinam patefacerent, *sed ut eo assistente traditam per Apostolos revelationem, seu fidei depositum sancte custodirent et fideliter exponerent*“ (Românește: „Nu pentru aceea li-s'a promis următorilor lui Petru Spiritul Sfînt, ca prin revelațiunea aceluia să descopere vre-o învățătură nouă, ci, ca prin asistința aceluia, să păzescă cu sfîntenie și să espună fidel revelațiunea moștenită de la Apostoli, adecă *depositul credinței.*“) — Când dară Pontificii Romani, punendu-și în cumpenă auctoritatea infalibilă, își îndeplinesc sacra lor misiune apostolică de *învățători*: nu fănesc ei *dogme noue*, pentru că nu să fac ei părtași unei „revelațiuni noue“, ci păzesc numai „depositul credinței“, ca o moștenire sacră, care „cu asistința Spiritului Sfînt“ *preservătoare de ori ce eróre*, o interpretéză corect.

Înse, dacă stă acesta: să cadă ore a fară de sfera „infalibilității pontificie“ toate instituțiunile omenesci, peste tot lucrurile lumesci, și în particular legislațiunea civilă și politică?

Nu suferă îndoielă, că în cât pentru însă-și „starea faptică“ a lucrărilor omenesci și a evenimentelor lumesci, ca și cari nu formeză *obiectul* „depositul revelațiunii“, prin informațiuni sinistre, ca sedus, pôte să

ajungă la convingere greșită, și Pontificele; și așa însă-și „starea faptică“ a evenimentelor lumesci, ca atari, nici nu pôte forma *obiectul* „infalibilității“ despre care vorbim. — Dar nici aceea nu suferă îndoielă, că ori ce faptă omenescă, ori ce lege civilă, și ori ce direcțiune politică, să pôte examina și din punctul de vedere *dogmatico-moral*, în cât însă-și „fapta“ se pôte confronta cu principiile *dogmatico-morale*, și așa se pôte statori și *conformitatea* aceleia cu acele principii, ori *diformitatea* aceleia de la principiile *dogmatico-morale* — Dacă dară este cineva în lume, carele să se pôte simți îndreptățit a rosti o „ast fel“ de judecată: nu suferă îndoielă, că „stante veritate facti“, între toți, mai îndreptățit va fi, a o face acesta Pontificele Roman, ca auctoritatea „dogmatico-morală“ supremă și *infalibilă*. — Prin urmare, dacă Pontificele Roman cu auctoritatea sa supremă ar osîndi sau vre-o societate secretă, sau vre-o lege civilă, sau vre-o direcțiune politică, ca contrare învățăturilor „dogmatico-morale“ ale „depositului revelațiunii“: tot acele, din subordinațiunea datorită auctorității *infalibile* a Pontificelui în toate cele ce se țin de „credință“ și de „morală“, am fi datorii a le osîndi și noi; eră instituțiunile, dispunetiunile, legile, statutele ș. c. l. întărite cu *sanctiunea* aceleia-și auctorității supreme, ca conforme principiilor „dogmatico-morale“ ale „depositului revelațiunii“: și noi am fi datorii a le venera, ca fără nici o îndoielă și într'adevăr conforme aceloră-și principii.

Nu este dară acel product al „arbitriului liber“, nu este aceea faptă omenescă provenitoare „din deliberațiune liberă“, și ast fel capace de „imputabilitate morală“, și prin urmare din punct de vedere *dogmatico-moral* calificabilă ori de „bună“, ori de „rea“, carea „stante veritate facti“, presupunend adecă, că lucrul s'a întîmplat așa, ori așa, și nu altmîntrelea, Pontificele Roman să nu le pôte judeca *infalibil*, ori de *conforme*, ori de *diforme* principiilor *dogmatico-morale* ale *depositului* revelațiunii.

Fără de acesta nici „dogma“ *infalibilității* n'ar avé nici o însemnătate *practică*; pentru că dacă în Biserica lui Christos n'ar fi un așa „for“, care să controleze *auctoritativ* modul validității principiilor *religioso-morale* ale Bisericii: ar fi pace și de viața *religioso-morală*, care își află expresiunea chiar în *aplicarea practică corectă* a principiilor *religioso-morale*.

Din acest punct de vedere a mîncat și Conciliul ecumenic Vatican, când în constituțiunea sa dogmatică citată, necesitatea imperativă a „definițiunii dogmatice“ referitoare la infalibilitatea din cestiune o motivează așa: „At vero, cum hac ipsa aetate, qua salutifera apostolice muneris *efficacia* vel maxime requiritur, non pauci inveniantur, qui illius *auctoritati* obtrectant: necessarium omnino esse censemus, praerogativam quam Unigenitus Dei Filius cum summo pastoralis officio conjugere dignatus est, solemniter asserere“ (Românește: „Dar fiind că chiar și în acest veac, când este atât de necesară *efficacia* salutiferă a chemării apostolice, nu puținii să află și de aceia, cari îi defaimă *auctoritatea*: aflăm de totului necesariu, a afirma solemn aceea prerogativă, carea Unulnăsent Fiul a lui Dumnezeu s'a îndurat a o împreuna cu oficiul pastoral suprem.“)

Se pôte dară aduce în rătăcire Pontificele Roman față de scopurile anumite ale cutării societății. Dar „stante veritate facti“, presupunend adecă, că societatea aceea într'adevăr are acel scop, ce i-se atribuiesce, și nu altul: Pontificele Roman, din punct de vedere „dogmatico-moral“, o pôte sau aproba, sau reproba aceea, ca *infalibil* sau conformă, sau contrară învățăturii lui Christos. — Așiderea, Pontificele Roman, prin informațiuni sinistre, să pôte aduce în rătăcire față de măsurile ce le-ar fi luat în ceva lucru vre-o legislațiune, sau altă ore

care jurisdicțiune fie lumescă, fie chiar și bisericăscă. Dar „stante veritate facti“, presupunând adecă, că măsurile acelea, fie prin vre-o jurisdicțiune lumescă ori bisericăscă s'au luat aieva așa pe cum i-s'au adus la cunoștință și nu altminterlea: Pontificele Roman, din punct de vedere „dogmatico-moral“, poate pronunța măsurile acelea, ca sau *infallibil* conforme, sau *infallibil* contrare „depositului revelațiunii“. — În urmă ca să se omită altele. Pontificele Roman, prin informațiunile sinistre, se poate aduce în rătăcire și cu privire la existența cutărui curent politic. Dar „stante veritate facti“, presupunând adecă, că acel curent politic aieva există: Pontificele Roman, din punct de vedere dogmatico-moral, întru validitatea auctorității sale *infallibile*, în totă lumea va fi cel mai competent, a se pronunța *auctoritativ* asupra acelui curent, prin aprobarea ori timbrarea aceluia-și, pe cum *asistat de Spiritul Sfânt*, îi va judeca sau de conform sau de diform învătăturii lui Christos, al cărei custode și depositariu fidel este s. Măică Biserica.

Fiind că înse, sentințele ori verdicturile Pontificelui Roman, fie chiar și în afaceri de ale „credinței“ și ale „moralei“, numai atunci se socotesc de *infallibile*, când Pontificele „ex Cathedra loquitur“ („vorbește din Catedră“): întru întregirea acestor discuțiuni ar fi de a se staveri și aceea, că ore, când și vorbește dară Pontificele „ex Cathedra?“

Însuși cuvântul „Cathedra“ ce e drept, simbolizează destul de chiar „auctoritatea doctrinală“; și ast fel pe cum „opiniunea de specialitate“ serioasă a ori căru „specialist“ consultat priu noi, ca a unei „auctorități“ recunoscute, are înaintea noastră un „pond“ și „nimb“ deosebit și așa ne și gerăm față de dînsul, ca și învătăceii lui Pythagora față de învătătorul lor, pentru că „opiniunea lui de specialitate“, ori de câte ori este în stare să ne liniștească și numai din acel singur motiv, pentru că „ipse dixit“: așa și „auctorități doctrinale“ recunoscute, i-se deferese stima și omagiul cuvenit pe totindenea în lume. Aū doră chiar „auctoritatea doctrinală“ a Pontificelui Roman ar ave să formeze excepțiune de la această regulă generală? . . . Apoi, *auctoritatea doctrinală* a Pontificelui Roman este cu atât mai impunătoare și respectabilă, cu cât e mai sublim „obiectul“ față de carele se validează aceea și cu cât e mai vast „cercul de jurisdicțiune“ la carele se estinde. — În persoana lui s. Petru — al căru armător este — Pontificelui Roman i-a promis Christos că îl va constitui de *fundament al Bisericii sale*, și că i-va da *cheile împărăției cerurilor*, când a zis: „Tu ești Petru, și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea. Și voi da ție cheile împărăției cerurilor, și ori ce vei lega ne pămînt va fi legat și în ceri“ (Mh. 18—19). Și ce i-a promis, i-a și conferit apoi, când constituindu-l de *pastoriu universal al turmei sale mistice*, i-a zis: „Pașce melnșei mele. . . Pașce oile mele“ (Ioan XI. 15—16). Apoi în persoana lui s. Petru și la Pontificelui Roman se referesc acele cuvinte ale Domnului: „Er eū mē am rugat pentru tine, să nu scidi credința ta: și tu ore când întorcându-te, întărește pe frații tăi“ (Luc. XXII. 32). Privilegiu acesta, de carele se bucură Pontificele Roman, cu *Vicariu al Acluiu*, despre carele stă scris: „Cere de la mine: și voi da ție neamurile moștenirea ta, și biruința ta marginile pămîntului“ (Ps. II. 6); „Și va domni de la mare până la mare, și de la riuri până la marginile lumii. . . Și se vor închina lui toate împărățiile nămintului, și toate neamurile vor slugi lui“ (Ps. LXXI. 8—11).

Dar că totuși, când vorbește Pontificele „ex Cathedra“, ni-o spune Constituțiunea dogmatică de mai sus, după cele citate deja, adaugînd nemijlocit, că *atunci*: „cum omnium christianorum Pastoris ac Doctoris munere fungitur“, când adecă Pontificele Roman „fungheză ca Pastori și Doctor al tuturor creștinilor“. Dar fiind că Pontificele fungheză

ca Pastori și Doctor al tuturor creștinilor, de câte ori ca Cap vedut al Bisericii universale, ridicându-și graiul sōu apostolic, sau îndreptă vre-o „Enciclică“ către lumea întreagă, sau prin „Constituțiunile“ sale apostolice îndreptăză vre-o direcțiune *de urmat*, sau în „Alocuțiunile“ sale solemne timbrează ori osăndesce câte ceva, sau în casuri concrete ocurente, cu auctoritatea sa apostolică compunînd diferențele de păreri, pune capăt disputelor ce s'ar fi ivit ș. c. l.: e lucru evident, că în toate acestea, și în mi și mi de casuri analoge, din privința *credinței* și a *moralei* creștinesci, se validează tot de una prerogativa *infallibilității* Pontificelui Roman.

Ceea ce nici că s'ar putē închipui alt cum. Pentru că *auctorității bisericesti supreme*, chiar pentru că e *supremă*, — și de la care prin urmare nu se poate apela ca la for superior, nici măcar la Conciliul ecumenic, carele încă în auctoritatea Pontificelui, carele *il întărește*, și află tot razemul auctorității sale, — sint datorți a i-se supune nu numai toți credincioșii, dar tot odată și toți Episcopii, necondiționat. Și fiind că la „eres“ și la „pneat“, în conștiință nime nu poate fi obligat: e evident, că Pontificele Roman, *in interesul espus*, vorbind din Catedră, trebuie să fie infalibil, cu atât mai virtos, pentru că alt cum rugăciunea lui Christos ca „să nu-i scadă credința“ (Luc. XXII. 32) nu numai că n'ar fi *eficace*, ci în loc să „întărescă pe frații săi“ (Loc. cit.), cu auctoritatea sa supremă *ar chiar trage după sine în rătăcire întregă Biserica*, încetînd de a mai fi Biserica: „Stēl și întărire adevărului“ (I. Tim. III. 15); ceea ce ar fi contrariu promisiunilor lui Christos, carele a promis *indifectibilitate* Bisericii, nu numai din privința perdurării aceleia cu aceea-și constituțiune și organism, ci și din privința învătăturilor sale, până la sfârșitul veacurilor; scris fiind că: „Ceriul și pămîntul vor trece: era cuvintele mele nu vor trece“ (Mh. XXIV. 35).

Din ce apoi urmeză, că decisiunile „ex Cathedra“ ale Pontificelui Roman, ca espressive ale *depositului revelațiunii*, carele se reoglindeză într'acelea, neputînd forma obiect de „revisiune“, pentru aceea sint „irreformabile“, pentru că adevărul *decretat* o dată de *cuprins* în depositul revelațiunii, nu se poate *decreta* erăși de *necuprins* acolo. Ne-tatornicia în principii fiind caracteristica sectelor heterodoxe, cari se lasă a fi purtate „de tot vintul învătăturii“ (Eph. IV. 14). Pentru aceea și Apostolul îl reflectă pe învătăcelul sōu Timoteiū, scriindu-i: „Lucrul cel incredințat ție păzește-l, depărtându-te de glasurile deșerte cele spurcate, și de vorbele cele protivnice ale științei ceî cu nume mincinos. Cu carea uni laudându-se în credință aū rătăcit“ (I. Tim. VI. 20—21). Eră într'alt loc scrie Apostolul: „Ci măcar și noi sau ānger din ceri de va propovēdui vouē a fară de ce am propovēduit vouē: să fie anathemă“ (Galat. I. 8).

Adecă: „*Petrus per Leonem locutus est*“ Așa aū exclamat Părintii Conciliului ecumenic de la Calcedonia (Act. II. anud Labhaem Collect. Conc. T. IV. col. 1235). — Eră s. Ambrosiū zice: „*Ubi Petrus, ibi Ecclesia*“ (In Ps. 40. n. 30. Opp. T. I. P. I. col. 1134).

Dr. Augustin Lauran.

Mama sfintului Augustin.

X.

(Continuare.)

Astfel se schimbă pe încetul spiritul lui Augustin. Cu surprindere a esperiat din zi în zi tot mai mult, ca biserica catolică nu-i cum o credu-se el. Anumite locuri ale stei Scripțuri, cari până aci i-se păreaū absurde, acum îi apăreaū chiar la înțeles,

chiar frumoșe și sublime. Anumite dogme, de cari el rîdea sau se revolta, Biserica nu le-a învățat, ci din contră ea învăța cu totul alt ceva. Multe din obiecțiunile lui zădarnice și-aū perdut tot temelul. Rușindu-se a recunoscut, fiind el drept la suflet, că până acum el a atăcat nu Biserica cea adevărată, ci o biserică închipuită numai în fantasia lui. „Cu bucurie m'am rușinat, că în decurs de atâția ani, eū am lătrat nu contra credinței catolice, ci contra născocirilor cugetelor mele.“¹⁾ După această rază de lumină așa de blândă și lină urmă alta mai vie și de tot strălucitoare.

Ascultînd Augustin pe Ambrosie, fu îndemnat să studieze procedura catolicilor în cercetarea adevărului.

Resultatul l'a surprins. Catolicii pretind o credință supusă în atari lucruri, cari nu se pot cuprinde cu mintea omenescă.

Înse chiar acesta e fundamentul credinței: a recunoșce, că sint o mulțime de lucruri, pe cari mintea omenescă nici de cum nu le poate surprinde, și mărturisind mărginirea rațiunii și a priceperii, a te pleca înaintea auctorității. Augustin îndată observă, că această procedură a credinței catolice e cu mult mai modestă și mai sinceră de cât a ereticilor. Pentru că aceia nu vorbesc de cât de libertate, de evidentă, de pricepere și de dreptul absolut de a scruta și examina tot, „cari pe lângă promisiunea temerarie a științei rid de cel lesne credători, și totuși pretind credință pentru cele mai absurde și mai fabuloșe lucruri, fiind că nu se pot demonstra.“²⁾ Și Augustin numai contrazicere și ambițiune află la ei.

Și nu numai că recunosc procedura catolicilor de mai modestă și mai sinceră, dar cu toate că încredut în puterile minții sale nu fu atras de acest metod, totuși a aflat din acela adevărul, sau cel puțin o harmonie admirabilă cu natura omenescă. Să-l ascultăm numai mai departe și împreună cu dînsul încetul cu încetul să ajungem la lumină.

„Am început — zice el — a observa, că eū cred nenumărate lucruri, pe cari nu le-am vedut, nici nu am fost de față când s'au întimplat, multe întimplări în istoria poporilor, multe lucruri despre locuri și cetăți, pe cari nu le-am vedut; fapte, despre cari mi-aū vorbit amicii mei, medicii și mulți alții, — și pe cari dacă nu le-am crede, nu am putē trăi în lume. Și în fine cum ași putē crede cu atăta tărie, din ce părinti sint născut, ceea ce eū nu pot ști, de nu aș crede celor ce-mi spun.“³⁾ Așa dară, dacă nici un fel de viață, nici viața simțurilor, nici a spiritului, nici a inimii, nici viața socială, nu poate susține fără de credință, adecă nu poate fi fără de a te liniști în cuvîntul primit cu încredere, — și dacă credință este încântarea și necesitatea vieții omenesci — pentru ce să nu notă fi ea și legea, onoarea și fericirea vieții dumnezeesci?

Dacă omul, care vine în lume învățat de la mamă-sa, de la tatăl sōu, de la familia sa și de la secolul, în care trăiesce, pentru ce să nu învețe și de la Dumnezeu? Și dacă într'adevăr Dumnezeu instruiēază pe om — ce poate face acesta alt ceva, de cât ca să asculte pe Dumnezeu, să-i credă și să se încredă în El, și ast fel să așeze religiunea pe aceeași basă pe care stă familia, amicitia și toate acele afecțiuni nobile și sfinte, cari se nutresc din devotament, abnegațiune și încredere.

(Va urma.)

Posta redacțiunii.

Frate mic. Am primit amēndouă scrisorile. Vor urma. În numărul acesta nu s'a putut. Salutare!

¹⁾ Confes. I. VI. c. 3.

²⁾ Confes. I. VI. c. V.

³⁾ Confes. I. VI. c. V.

Dio! D. E. în B. Ne pare foarte rău, dar nu se poate. Nici a zecea parte din cetitorii noștri nu ar pricepe-o. Dacă ar fi fost românește . . .

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

Inserate.

Au apărut și se pot comanda de la Tipografia „Aurora” din Gherla—Szamos-ujvár:

Almanachul Preotului Român pe anul 1901.

Prețul unui exemplar 60 fil., spedit prin poștă franco 70 fil., — 6 exemplare comandate de odată costă spedate franco numai 3 cor. 20 fil.

Calendarul „Aurorei” pe anul 1901.

Prețul unui exemplar 50 fil., spedit prin poștă franco 60 fil., — 6 exemplare comandate de odată costă spedate franco 2 cor. 70 fil.

(32) 2-3

La espositiunea milevară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

(34) 1-52

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provădute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în ori ce parte, în dată ce clopotele sînt bătute de o lature prin ceea ce sînt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se adă tot de una în magazin.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

Indispensabil și neîntrecut, de un efect sigur.

Marfă universală, export în toate țările.

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Cea mai bună medicină de casă, cea mai căutată, sigură și până acum necunoscută este

Balsamul Apotecarului A. Thierry,

Căntat în totă lumea pentru efectul sigur Contra tuturor bolilor interne, de piept, plumăni, stomac și ficat. Folosit ca mijloc estern, este cel mai renmit

Remediū de tămăduire a ranelor.

Veritabil numai cu marca de apărare verde, autentic registrată în toate statele și provădută cu capsula de metal, ce poartă inscripția: **Allein echt.** — Producție anuală 6 milioane borcane. — 12 borcane mici s'au 6 mari duble, spedate franco 4 corone. — Un borcan de probă cu instrucțiune și cu sumarul tuturor depositeilor din lume, coronă 40 fileri. — Se expedză numai pe lângă trimiterea anticipativă a prețului.

UNȘOREA-CENTIFOLIE A LUI A. THIERRY

(numită făcătoare de minuni), de o putere și efect miraculos. Face ori ce operație superfluă. Cu această unșore s-a vindecat un os-scarabeu, ivit înainte de aceea cu 14 ani și declarat incurabil, bola de oșe și în timpul din urmă un morb gangrenos, greu și vechiu de 22 ani, numit **rac.** Are un efect antiseptic și repede la alinarea durerilor; răcorește și vindecă ori ce fel de rane și arsuri. Înmoie și curăță toate ranele provădute prin impunșeturi. O dosă spedată franco costă 1 coronă 80 fileri după primirea prețului. La comande mai mari scădamint.

Producție anuală 100,000 doze.

Pot pune la dispozițiune un archiv întreg de atestate originale din totă lumea. Imitațiile s'au pot încunjura urmărind cu atențiune fie care borcan, care poartă inscripția: **Apotheke zum Schutzengel des A. Thierry.** Cei cari n-au deposite la îndemână, s'au se ferescă de falsificări sau fabricate străine, și se comande direct, adresându-se la:

Apotheker

A. Thierry's Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Lieferant des österr k. k. Staatbeamten-Verbandes.)
(Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.)

(33) 2-25

Veritabilul

sirup zagorian pentru piept,

il folosesc atât bărbații cât și copiii, ca pe un remediū plăcut contra tuturor bolilor de piept, contra tusei convulsive, contra înădușeii, a găfăirei (răsuffare grea), a catarrhului de piept și a ilegmei. O sticlă, anticipând prețul costă 3 corone 30 fileri. A se adresa la:

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Grijiți la capsula de metal și firma tipărită pe dop: **A. Thierry's Schutzengel-Apotheke.**

Chief-Office 48, Brixton-Road, London, S. W.

Pastilele—Hämatine

ale apotecarului A. Thierry,

sînt cel mai sigur și veritabil mijloc nutritor și sangifer, contra anemiei, lipsei de sînge și morburilor consequente. Pastilele acestea ușor de mistuit au să înlocuiască vinurile feruginoase, cari irită nervii stomacali și au un efect amețitor. Fie care cutie va purta subscrierea fabricantului și costă după anticiparea prețului, 4 corone, spedată franco. Adresa:

Apotheker

A. Thierry's Balsam-Fabrik

in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.